

Erakondade Rahastamise Järelevalve Komisjoni koosoleku protokoll nr 99

16.mail 2019 kell 10.00-11.45

Võtsid osa: komisjoni liikmed (kohal 7 liiget) Liisa Oviir, Kaarel Tarand, Airi Mikli, Kalle-Kaspar Sepper, Ardo Ojasalu (asendusliige), Väino Linde ja Helen Hääl ning komisjoni ametnikud Zoja Masso ja Helin Leichter

Puudus: Vello Andres Pettai

Juhatasid: Liisa Oviir ja Kaarel Tarand (päevakorrapunkti 1.3.)

Protokollis: Zoja Masso

Päevakord:

1. Saabunud/saadetud kirjad
2. Käimasolevad kohtumenetlused ja ettekirjutused
3. Riigikogu 2019 valimiskampaania aruannetest (annetused 2018 4. ja 2019 1. kvartalis)
4. Erakonnaseaduse probleemidest
5. Kohalik meedia enne Riigikogu 2019 valimisi

1. Saabunud/saadetud kirjad

1.1. L. R esitas avalduse erakondade varjatud rahastamise uurimiseks. Avalduses oli kaudne viide erakondade võimalikust kasusaamisest PRIA ja eraõiguslike juriidiliste isikute vahelistest tehingutest.

Otsustati:

Menetlust mitte algatada.

1.2. Rahandusministeeriumilt (RM) laekus vastus komisjoni taotlusele erakonnaseaduses sätestatud viiviste sissenõudmiseks Eesti Keskerakonnalt seoses ettekirjutusega määratud summa riigieelarvesse kandmise viivitamisega. Vastuses selgitab RM, et viiviste sissenõudmiseks puudub erakonnaseaduses vastav regulatsioon.

K.-K. S. taandas end küsimuse arutelult ja hääletamisest.

Otsustati:

Saata Eesti Keskerakonnale teavitus viiviste maksmise kohustuse kohta – poolt 5 liiget, vastu 1 (A.O.).

1.3. V. A. esitas komisjonile kuriteoteate Sotsiaaldemokraatliku Erakonna varjatud rahastamise kohta, mis väidetavalt seisnes EAS-i suunatud tegevuses ühele poliitilisele PR agentuurile hankevõidu tagamise teel.

L.O. (SDE) taandas end küsimuse arutelult ja hääletamisest (lahkus ruumist).

Otsustati:

- 1) Saata kuriteoteade edasi Kaitsepolitseile.
- 2) Menetlust mitte algatada.

- 1.4. Komisjoni äsja nimetatud liige Kalle-Kaspar Sepper tõstas küsimuse komisjoniliikme staatusest ja huvide konfliktist, milline arutelu liideti koosoleku 4. päevakorrapunktiga „Erakonnaseaduse probleemidest“.

2. Käimasolevad kohtumenetlused ja ettekirjutused

- 2.1. Keskerakonna (KE) sularahajääk: 14.02.2017 ettekirjutuse nr 60, mis tehti keelatud annetuse (anonüümse) summas 110 000 eurot kandmiseks riigieelarvesse ja mille täitmise tähtaeg oli 15.03.2017. KE vaidlustas ettekirjutuse halduskohtus ja sai esialgse õiguskaitse. Kohtuotsusega 22.12.2017 jäeti KE kaebus ettekirjutuse tühistamiseks rahuldamata. KE esitas apellatsioonkaebuse. Ringkonnakohus otsustas 04.04.2019 jätta KE kaebus ettekirjutuse tühistamiseks rahuldamata. KE esitas 10.05.2019 kassatsioonkaebuse

- 2.2. Keskerakonna (KE) vaadete propageerimine väljaandes „Stolitsa“ - käsitletav erakonna ja selle liikmete avalike vahendite arvel tehtud valimiskampaaniana (menetlus algatati Tallinna linnavolikogu Reformierakonna fraktsiooni avalduse alusel). Komisjon tegi ettekirjutused KE-le, Taavi Aasale (T.A) ja Aleksandr Tšaplõginile annetuse, so avalike vahendite tagastamiseks Tallinna linnavalitsusele.

- KE vaidlustas ettekirjutuse nr 70 kohtus, sai selle täitmise suhtes esialgse õiguskaitse; Tallinna Halduskohus otsustas 30.11.2018 jätta kaebus ettekirjutuse tühistamiseks rahuldamata; KE esitas 31.12.2018 apellatsioonkaebuse; Ringkonnakohus otsustas 29.03.2019 jätta KE kaebus ettekirjutuse tühistamiseks rahuldamata. KE esitas 29.04.2019 kassatsioonkaebuse.
- T.A. täitis ettekirjutuse nr 71, kuid vaidlustas selle kohtus; Halduskohus otsustas 01.04.2019 jätta T.A. kaebus ettekirjutuse tühistamiseks rahuldamata. T.A. esitas apellatsioonkaebuse, komisjoni vastamise tähtaeg 05.06.2019.

K.-K. S. taandas end küsimuse arutelult ja hääletamisest.

Otsustati:

Volitada Erakondade Rahastamise Järelevalve Komisjoni esindama Tallinna Ringkonnakohtus kohtuasjas nr 3-18-1318 (Taavi Aasa kohtukaebus 04.06.2018 ettekirjutuse nr 71 tühistamiseks) komisjoni aseesimees Kaarel Tarand (e-post kaarel@sirp.ee) ja õigusnõunik Helin Leichter (e-post helin.leichter@valimised.ee).

- A.T. vaidlustas ettekirjutuse nr 72 kohtus; kohus ei kohaldanud esialgset õiguskaitset ja A.T täitis ettekirjutuse; Tallinna Halduskohus otsustas 18.01.2019 jätta kaebus ettekirjutuse tühistamiseks rahuldamata; esitas 18.02.2019 apellatsioonkaebuse; Ringkonnakohus otsustas 25.04.2019 jätta apellatsioonkaebus rahuldamata.
- 2.3. PBK saatesarja „Russkii vopros“ saated perioodil 02.09.2017-14.10.2017 – komisjon algatas menetluse Keskerakonna (KE) suhtes erakonnaseaduse võimaliku rikkumise tuvastamiseks, mis seisneb erakonna valimispropaganda tegemises avalikes vahendite arvelt. Komisjoni tellimisel valmis saadete mõjuanalüüs meediaekspertid Andres Jõesaarelt. Komisjon tegi KE-le ettekirjutuse nr 74 keelatud annetuse tagastamiseks, mille täitmise tähtaeg oli 19.11.2018. KE vaidlustas ettekirjutuse kohtus ja sai esialgse õiguskaitse, kaebus on menetluses.
- 2.4. Keskerakonna (KE) poolt perioodil 2009-2016 Midfield OÜ-lt saadud soodustatud hinnaga teenused ja erakonna kulude tasumine Midfield OÜ poolt. Sellekohane erakonnaseaduse võimalik rikkumine kerkis päevakorda ühe teise menetluse käigus komisjonile laekunud riiklikult tunnustatud eksperdi arvamuses avaldatud asjaolude põhjal, millest selgus, et perioodil 2009-2016 esitas Midfield Keskerakonnale müügiarveid ulatuses, mis kattis vaid Midfieldi enda poolt KE heaks sisseostetud teenuse kulud, ning et mitmel põhjusel on Midfield jätnud erakonnale arveid

esitamata u 1,27 mln euro ulatuses. Komisjon täpsustas menetluse käigus tõendeid, kuulas ära KE ja tuvastas, et antud juhul on tegemist keelatud annetusega summas 1,02 eurot ning tegi KE-le 08.04.2019 ettekirjutuse (nr 77) nimetatud summas keelatud annetuse tagastamiseks Midfield OÜ-le. Ettekirjutuse täitmise tähtaeg on kättetoimetamisest 09.04.2019 60 päeva, so 08.06.2019. KE vaidlustas ettekirjutuse kohtus 08.05.2019 ja taotleb esialgset õiguskaitset. Kohus võttis kaebuse menetlusse, komisjoni kohtule vastamise tähtaeg on 12.06.2019.

K.-K. S. taandas end küsimuse arutelult ja hääletamisest.

Otsustati:

- 1) Mitte nõustuda Eesti Keskerakonnale esialgse õiguskaitse andmisega.
 - 2) Erakondade Rahastamise Järelevalve Komisjon volitab finantsnõunik Zoja Masso (e-post zoja.mass@riigikogu.ee) esindama nõustajana komisjoni esindajaid Tallinna Halduskohtus kohtuasjas nr 3-19-8743 (Eesti Keskerakonna kohtukaebus ettekirjutuse nr 77 tühistamiseks).
- 2.5.** Erakonna Eestimaa Rohelised (ROH) 12.10.2018 ettekirjutus nr 75, mis tehti keelatud annetuse tagastamiseks oma võlausaldajatele, et sellega lõpetada enda krediteerimine võlausaldajate poolt. ROH on saanud krediiti soodustatud tingimustel, so intressivabalt ja ilma tagasimakse tähtajata, milline võimalus puudub teistel isikutel. Nii erakonna krediteerimine mittekrediidiasutuse poolt kui tarnijate poolt teenuse kättesaadavaks tegemine soodustatud tingimustel on erakonnaseaduse kohaselt käsitletavad kui keelatud annetus, mis tuleb tagastada selle teinud isikutele, antud juhul võlausaldajatele. Erakond vaidlustas ettekirjutuse kohtus ja sai esialgse õiguskaitse. 14.02.2019 kohtuistungil lubasid ROH täita ettekirjutus koheselt, kui ületavad RK valimistel riigitoetuse saamiseks vajaliku künnise, muul juhul lubas kohtunik esitada neil komisjonile 13. märtsiks 2019 ettepanek ettekirjutuse täitmise ajakava kohta; menetlus jätkub kirjalikuna; ROH esitasid 19.03.2019 kohtule ettepaneku ettekirjutuse täitmiseks 2 a jooksul, komisjon vastas kohtule, et jääb ettekirjutuse täitmise juurde vastavalt selles määratud tähtajale. ROH vastas kohtule. Kohus ootab kohtukõne teese mõlemalt menetlusosaliselt 31.05.2019.
- 2.6.** Tõnis Paltsi (T.P.) Riigikogu 2015 valimiskampaania aruandest nähtub, et seisuga 30.09.2018 võlgneb ta kolmele juriidilisele isikule kokku 9 348 eurot. Võlausaldajatele tehtud järelepärimistele laekusid järgmised vastused: OÜ Saaremaa Raadio kinnitas, et on võlga summas 1 435 eur püüdnud T. P-lt tulutult sisse nõuda; OÜ Senat Turundus keeldus võlga kommenteerimast; OÜ Lääne Elu vastas, et T. P. aruandes deklareeritud kuluarve on ta esitatud hoopis MTÜ-le Saarte Heaks, kes on tänaseks likvideeritud ja seda koos võlga.

Komisjon tegi T.P.-le Riigikogu 2015 valimiskampaania aruandes deklareeritud kulude ja nende tasumise asjaolude kohta 13.12.2018 järelepärimise, mis on senini vastuseta ning nõutud andmete esitamiseks 30.01.2019 ettekirjutuse koos sunniraha hoiatusega summas 500 eurot. Ettekirjutus toimetati T.P.-le kätte isiklikult 06.03.2019, täitmise tähtaeg 15 päeva, so 22.03.2019. Ettekirjutus on täitmata. Tehtud sunniraha rakendamise teavitus 03.05.2019 (e-kiri ja lihtpost) – ettekirjutuse mittetäitmisel kuupäevaks 03.06.2019 rakendatakse sunniraha 500 eurot.

3. Riigikogu 2019 valimiskampaania aruannetest (annetused 2018 4. ja 2019 1. kvartalis)

Komisjon tutvus ülevaatega Riigikogu 2019 valimisteks tehtud kulutuste ja nende tasumiseks kasutatud vahendite (deklareeritud annetused ja isiklikud vahendid) kohta valimiseelsel perioodil (2 kvartalit) eesmärgiga hinnata valimisteks kasutatud raha päritolu.

Otsustati:

- 1) Pöörduda mõnede annetajate poole järelepärimisega annetatud vahendite päritolu tuvastamiseks – vastu 5 liiget, poolt 2 (A.O., K.-K. S.).
- 2) Pöörduda järelepärimisega Urmas Sõõrumaa poole Aktuaalsele Kaamerale 14.04.2019 antud intervjuus tema poolt äramärgitud asjaoluside selgitamiseks.

4. Erakonnaseaduse probleemidest

Komisjon arutas erakonnaseaduse muutmissetpanekute tegemise üle: ettepanekute sisu ja praktiliste sammude üle.

Otsustati:

- 1) Komisjoni liikmetel esitada 26. maiks ettepanekud erakonnaseaduse muutmiseks (täiendavalt olemasolevatele), misjärel ametnikud koostavad sellekohase koonddokumendi.
- 2) Saata kiri erakonnaseaduse muutmissetpanekute taotlemiseks ja selleteemalise kohtumise korraldamiseks Riigikogu põhiseaduskomisjonile ning kirja koopia Justiitsministeeriumile.

5. Kohalik meedia enne Riigikogu 2019 valimisi

Hindamaks kohalikus meedias valimisreklaami avaldamist, arutati meediamonitooringu tellimise vajalikkuse üle.

K.-K. S. taandas end küsimuse arutelult ja hääletamisest.

Otsustati:

Tellida meediamonitooring kohaliku omavalitsuse väljaannetes avaldatud valimiskampaania kohta perioodil okt. 2018 - märts 2019.

/allkirjastatud digitaalselt/

Liisa Oviir / Kaarel Tarand
Koosoleku juhataja

/allkirjastatud digitaalselt/

Zoja Masso
Protokollija